

УДК: 34.08.378

№ держреєстрації: 0120U105483

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
(ДонДУВС)**

25015, м. Кропивницький, вул. Велика Перспективна, 1
тел. +38 (097) 907 01 07, +38 (066) 678 78 80

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. першого проректора
університету
доктор юридичних наук, доцент

Ганна БУГА

« 22 » листопада 2024 р.

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ**

**ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ
ОРГАНІВ
(ОСТАТОЧНИЙ)**

Керівник НДР
кандидат філологічних
наук, доцент

Оксана БАЛАНАСВА

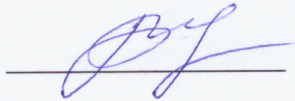
Результати роботи розглянуто Науковою радою Донецького державного університету внутрішніх справ, протокол від 22.11. 2024 р. № 11

2024

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник НДР

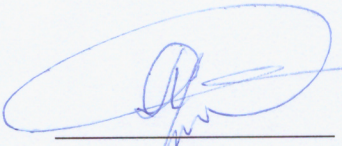
доцент кафедри іноземних мов
факультету № 1, кандидат
філологічних наук, доцент

« 01 » 11 2024

О.В. Баланаєва
(реферат, вступ,
пункт 2, висновки)

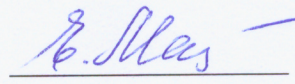
Виконавці:

завідувач кафедри іноземних
мов факультету № 1, кандидат
педагогічних наук, доцент

« 01 » 11 2024

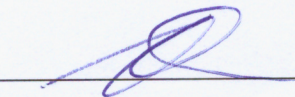
Я.О. Черньонков
(пункт 4)

доцент кафедри іноземних мов
факультету № 1, кандидат
педагогічних наук, доцент

« 01 » 11 2024

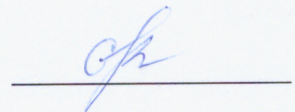
О.І. Мамонова
(пункт 1)

доцент кафедри іноземних мов
факультету № 1 ДонДУВС,
кандидат філологічних наук,
доцент

« 01 » 11 2024

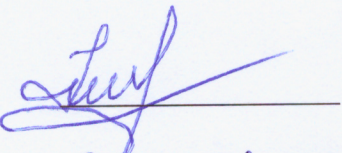
І.Є. Снісаренко
(пункт 3)

старший викладач кафедри
іноземних мов факультету № 1
ДонДУВС, кандидат
педагогічних наук

« 01 » 11 2024

Є.А. Васютинська
(пункт 3)

ад'юнкт ДонДУВС за
спеціальністю 081 «Право»
майор поліції

« 01 » 11 2024

А.В. Карпенко
(пункт 1,
оформлення звіту)

РЕФЕРАТ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Наукова робота складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел (21 найменування). Загальний обсяг наукової роботи становить 46 сторінок.

Ключові слова: іншомовна комунікативна компетентність, професійна підготовка фахівців органів внутрішніх справ, іноземна мова, методи та технології контекстного навчання, юрист, поліцейський, Європейський освітній простір, інноваційні технології навчання.

Об'єктом дослідження процес формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців правоохоронних органів .

Метою дослідження є аналіз проблемних питань, пов'язаних з формуванням навичок іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців та юристів; актуалізація сучасних наукових знань з окресленої тематики з метою подальшого використання у освітньому процесі.

Методологічну основу складають аналіз наукової літератури для визначення поняттєво-категоріального апарату, сутності та структури професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у закладах вищої освіти; моделювання з метою обґрунтування й розробки контекстної моделі професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО; аналіз нормативно-навчальної документації та узагальнення досвіду роботи ВНЗ МВС України для з'ясування шляхів розв'язання досліджуваної проблеми на практиці.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що було теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено контекстну модель професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО, яка передбачає: зорієнтованість процесу мовної підготовки майбутніх правоохоронців на формування їхньої професійної мовно-комунікативної компетентності; здійснено моделювання змісту мовної підготовки з урахуванням контексту їхньої майбутньої професійної діяльності; обґрунтовано поєднання традиційних та інноваційних педагогічних технологій; актуалізовано особистісне включення курсантів у процес навчання шляхом використання проблемних, проектних та інтерактивних форм і методів; подальшого розвитку набули наукові уявлення про теорію й практику контекстного навчання в процесі професійної підготовки майбутніх правоохоронців; сутність, критерії, показники та рівні сформованості мовно-комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців; удосконалено форми, методи та технології мовної

підготовки курсантів ЗВО МВС України в умовах миру та дії особливого правового режиму воєнного стану.

Основні положення та висновки наукової роботи оприлюднені у наукових статтях, виступах на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних заходах.

Результати наукової роботи можуть бути використані: 1) в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності (формування нових освітніх курсів для правоохоронців, підготовка навчальної та наукової літератури); 2) під час виконання службових обов'язків випускників ЗВО. Результати наукової роботи можуть бути використані представниками органів, які належать до сил безпеки та оборони, учених, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться проблемами формування навичок іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців правоохоронних органів.

Перспективним розвитком наукового дослідження є підготовка навчального посібника «Практичний курс англійської мови для правоохоронців та юристів: Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти зі спеціальностей 262 «Правоохоронна діяльність» та 081 «Право» / Я.О. Черньонков, О.В. Баланаєва, Є.А. Васютинська, О.І. Мамонова, І.Є. Снісаренко» з метою формування у здобувачів вищої освіти другого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти, які проходять підготовку за освітньо-професійними програмами 262 «Правоохоронна діяльність» та 081 «Право», теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, необхідних для здійснення іншомовної комунікації.

Керівник НДР
кандидат філологічних наук,
доцент

Оксана БАЛАНАЄВА

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ	8
2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ	15
3. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	24
4. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ.	31
ВИСНОВКИ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44

ВСТУП

Відповідно до Концепції мовної освіти в Україні (2011 р.) мета вивчення мов полягає у становленні духовно багатой особистості, яка володіє вміннями і навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися виражальними засобами мови, її типами, стилями, жанрами, формами в усіх видах мовленнєвої діяльності, орієнтується в постійно зростаючому інформаційному потоці, уміє самостійно навчатися і самовдосконалюватися.

Зміст навчання мов структурується за чотирма наскрізними змістовими лініями: мовленнєвою, яка визначає зміст роботи над формуванням комунікативної компетентності, що передбачає гармонійний розвиток умінь в основних видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі); мовною, яка містить основні мовні одиниці, поняття, факти, закономірності, що забезпечує обсяг знань, оптимальний для формування мовленнєвих умінь і навичок здобувачів; соціокультурною, яка є інтегративною, передбачає зв'язок навчання мови й мовлення з формуванням соціокультурної компетенції, що забезпечує єдність змісту і форми спілкування, визначає сферу відношень, орієнтовну тематику текстів, теми висловлювань, вимоги до відповідних умінь і навичок; діяльнісною (стратегічною), яка спрямована на забезпечення систематичного розвитку мисленнєвих здібностей здобувачів у процесі навчання мови, на оволодіння базовими мисленнєвими прийомами і методами – порівнянням, узагальненням, моделюванням, а також на усвідомлення здобувачами структури своєї пізнавальної діяльності від постановки мети до одержання результатів, вироблення стратегії індивідуального стилю діяльності, формування в здобувачів здатності самостійно здобувати знання, уміння фіксувати й оцінювати сприйняту інформацію, працювати колективно в умовах вибору, пошуку, дослідження тощо.

В умовах глобалізації суспільства, розширення міжнаціональних професійних відносин особливої актуальності набуває проблема підготовки фахівців, які вільно володіють поряд з рідною мовою й іноземними мовами.

Відповідно до цього головними завданнями навчання мов визначено такі: створення позитивної мотивації до їх засвоєння; формування умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності; засвоєння знань про найважливіші мовні одиниці, необхідні й достатні для формування комунікативного орієнтованого мовлення; залучення до національної культури народу, мова якого викладається як окремий предмет; інтелектуальний, моральний, соціокультурний та естетичний розвиток особистості. Весь процес вивчення іноземних мов необхідно повністю зорієнтувати на комунікативний метод навчання з метою формування, розвитку та удосконалення у студентів фахово-комунікативної компетенції.

У зв'язку з акцентом на комунікативній спрямованості мовної освіти слід підкреслити важливість принципу мінімізації мовного (теоретичного) матеріалу,

за якого відбирається лише той, який є необхідним і достатнім для здійснення комунікативної мети навчання. Тому дуже важливо, на думку автора, «ввести у зміст мовної лінії стандартів, а надалі, й у програми і підручники речення, репліки, неповні речення та їх використання в діалогічному мовленні, оскільки саме вони вживаються під час діалогів.

Професійна мовленнева комунікація відбувається в межах сфери професійної взаємодії комунікантів і може протікати в усній або письмовій формах, за офіційних чи неофіційних обставин. Форми, умови спілкування, багатоаспектність професійної діяльності людей визначають варіативність форм мовленневої комунікації.

Необхідність забезпечення ефективності професійної комунікації вимагає від комунікантів володіння достатнім рівнем професійної комунікативної компетентності. Проблему застосування компетентнісного підходу у процесі формування мовної особистості розробляли А. Богущ, О. Горошкіна, С. Караман, М. Пентилюк, Т. Симоненко ін. Як свідчить аналіз літератури, неоднозначними є підходи до визначення змісту і структури комунікативної компетентності. Саме тому, аналіз проблемних питань, пов'язаних з формуванням навичок іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців та юристів є актуальним та нагальним.

1. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ КОНТЕКСТНОГО НАВЧАННЯ

Сучасні умови розвитку демократичних держав потребують модернізації діяльності правоохоронних органів відповідно до вимог європейських і світових стандартів у контексті зміни пріоритетів роботи поліції з державно зорієнтованих на суспільно зорієнтовані з урахуванням нових підходів до взаємин з населенням і вимагають формування свідомої національно-мовної особистості. Високий рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності є особливо значущим для працівників правоохоронних інституцій. Активізація транснаціональної злочинності, інтенсифікація співпраці національної поліції з Європолем та Інтерполом, активна участь працівників МВС у миротворчих місіях ООН тощо суттєво посилили значення іншомовної підготовки правозахисників.

Останнім часом питанням формування комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців приділяється значна увага з боку як українських, так і зарубіжних науковців. Зокрема вивченню підлягали такі аспекти зазначеної проблеми, як: формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців у соціокультурному навчальному середовищі, на основі застосування інтегративного підходу, за допомогою проектних технологій, під час вивчення іноземних мов тощо. Проблема професійно спрямованої іншомовної підготовки курсантів у закладах вищої освіти МВС в умовах контекстного навчання ще недостатньо розроблена.

Нагально необхідно було розробити та експериментально перевірити контекстну модель професійно спрямованої іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у закладах вищої освіти МВС.

Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: *теоретичні* – аналіз наукової літератури для визначення поняттєво-категоріального апарату роботи; моделювання з метою обґрунтування й розробки контекстної моделі професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО; аналіз нормативно-навчальної документації та узагальнення досвіду роботи ЗВО МВС України для з'ясування шляхів розв'язання досліджуваної проблеми на практиці; *емпіричні* – спостереження, опитування, бесіда, анкетування, тестування курсантів для виявлення рівня сформованості професійної мовно-комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців; педагогічний експеримент з метою перевірки висунутої гіпотези дослідження; *методи математичної статистики* для визначення статистичної значущості отриманих у ході експерименту результатів.

Успішне формування професійної іншомовно-комунікативної компетентності правоохоронця відбувається в умовах *контекстного навчання*, в якому за допомогою усієї системи дидактичних форм, методів та засобів – нових та традиційних – послідовно моделюється предметний та соціальний

зміст майбутньої професійної діяльності фахівця, а засвоєння ним абстрактних знань як знакових систем накладено на канву цієї діяльності.

З метою вдосконалення процесу професійної освіти курсантів у ЗВО МВС з урахуванням теоретичних положень контекстного навчання було розроблено *контекстну модель професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО*, яка містить концептуальний, змістовно-технологічний та оцінно-результативний блоки.

Концептуальний блок розкриває мету, методологічні підходи й принципи професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців. Мета і завдання мовної підготовки фахівців мають обумовлюватись їх майбутніми професійними потребами. Вичленення та чіткий опис останніх дозволить правильно сформулювати не лише мету і завдання, а також дібрати адекватні підходи та принципи мовної підготовки.

Змістовно-технологічний блок визначає особливості реалізації поставленої мети і завдань шляхом відбору адекватного змісту, технологій, форм і методів навчання. Зміст мовної підготовки майбутніх правоохоронців визначається комунікативними потребами курсантів, зумовленими їх майбутньою професійною діяльністю і поділяється на чотири компоненти – лінгвістичний, мовленнєвий, соціокультурний, психологічний. Лінгвістичний компонент містить знання про мову й основи мовної комунікації, мовленнєвий – уміння й навички щодо використання мовних засобів в процесі аудіювання, говоріння, читання й письма під час професійної діяльності, соціокультурний – здатність використовувати отриманий досвід у необхідному соціокультурному контексті, психологічний – здатність орієнтування в особливостях особистості співрозмовника, знання психологічних прийомів викликати довіру, підтримати інтерес у клієнта в процесі комунікації, знання умов організації спілкування, уміння контролювати свої емоції й вчинки в екстремальних умовах.

Провідною технологією для реалізації визначеної мети і змісту мовної підготовки майбутніх правоохоронців обрано технологію контекстного навчання, за якою педагогічне керування здійснюється за типом співробітництва з обов'язковою проекцією на майбутню професію студента. Важливою умовою реалізації зазначеної технології є органічне поєднання традиційних та інноваційних форм і методів навчання, які мають створювати квазіпрофесійне мовно-комунікативне середовище.

Оцінно-результативний блок розробленої контекстної моделі визначає результат мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО, а також методи, критерії та рівні оцінки їхньої іншомовної комунікативної компетентності. Відповідно до виокремлених вище компонентів комунікативної компетентності правоохоронців критеріями оцінки рівня її сформованості визначено такі: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, емоційно-вольовий, комунікативно-діяльнісний.

Ураховуючи розроблені критерії й показники встановлено такі рівні професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців: високий (творчий), достатній (просунутий), середній (ситуативний) та низький (базовий).

Показниками *високого (творчого) рівня* професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців є глибоке розуміння необхідності ефективної мовної комунікації для забезпечення якості правоохоронної діяльності, чітке усвідомлення значення мовної підготовки для успішної професійної самореалізації, високий рівень внутрішньої мотивації до вдосконалення власного рівня мовної підготовки, вільне володіння мовно-комунікативними знаннями, уміннями й навичками, здатність самостійно й творчо розв'язувати мовно-комунікативні завдання високого рівня складності як у типових, так і в нетипових умовах, а також контролювати й аналізувати правильність власного мовлення, широкий словниковий запас.

Достатній (просунутий) рівень характеризують розуміння цінності мовної підготовки правоохоронця для забезпечення якості виконання ним службових обов'язків та успішної професійної самореалізації, психологічна готовність до ефективної професійної комунікації, продуктивний рівень засвоєння мовно-комунікативних знань, умінь та навичок, широкий словниковий запас, але разом з тим недостатня збалансованість зовнішніх та внутрішніх мотивів до удосконалення власного рівня мовної підготовки, наявність певних проблем під час роботи з діловою документацією.

Середній (ситуативний) рівень виявляється в нестабільності сформованих показників, залежності інтенсивності їх вияву від конкретної ситуації, недостатньо чіткому усвідомленні суспільного й особистісного значення мовної підготовки правоохоронця для якісного виконання ним службових обов'язків, середньому рівні прояву активності й самостійності в процесі мовної підготовки, домінуванні зовнішніх мотивів навчання, здатності адекватно сприймати інформацію й емоційно реагувати на слова співрозмовника, але разом з тим у відсутності психологічної стійкості в екстремальних умовах професійної мовної комунікації й неготовності постійно підпорядковувати особисті цілі й бажання спільній справі, поверховості засвоєння мовно-комунікативних знань, умінь та навичок, здатності використовувати отриманий досвід переважно в стандартних ситуаціях, недостатньо широкому словниковому запасі.

Показниками *низького (базового) рівня* професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців є нерозуміння достатньою мірою важливості ефективної мовної комунікації для забезпечення якості професійної діяльності правоохоронця, а також значення мовної підготовки для успішної реалізації себе в професійній сфері, байдужість до процесу і результату власної мовної підготовки, недостатня психологічна

готовність до ефективного професійного спілкування, пасивно-репродуктивний рівень засвоєння мовно-комунікативних знань, умінь і навичок, вузький словниковий запас.

Ефективність розробленої моделі перевірялась у процесі педагогічного експерименту.

Гіпотеза дослідження була сформульована таким чином: процес професійно спрямованої іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО МВС набуде ефективності за умови розробки та впровадження її контекстної моделі; передбачає моделювання змісту мовної підготовки з урахуванням контексту їхньої майбутньої професійної діяльності; забезпечує включення курсантів у процес міжособистісної комунікації шляхом використання проблемних, проектних та інтерактивних форм і методів навчання.

Проведення експериментального дослідження передбачало вирішення певних завдань, а саме: діагностики реального стану іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО; впровадження контекстної моделі мовної підготовки майбутніх правоохоронців в навчально-виховний процес; перевірки ефективності обраних форм, методів та засобів навчання впродовж формульованого експерименту; здійснення аналізу отриманих результатів, виявлення динаміки рівнів професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців у ЗВО; формулювання методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО.

Відповідно до поставлених завдань педагогічний експеримент проводився в кілька етапів. *На першому етапі* розроблявся необхідний діагностичний інструментарій, уточнювалися критерії оцінки рівня професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців, визначалися учасники експериментального дослідження, здійснювалась організаційна робота з вивчення складу контрольної й експериментальної груп, а також проводилась діагностика реального стану іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО. *Наступний етап* дослідження був спрямований на здійснення формульованого експерименту. Головним його завданням стала перевірка ефективності контекстної моделі професійно спрямованої іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО. Крім того, здійснювався пошук шляхів оптимізації процесу іншомовної підготовки у процесі навчання іноземної мови. Одночасно вносилися необхідні корективи в методику організації навчальних занять, формувалися попередні висновки й рекомендації. *На заключному етапі* здійснювалась всебічна перевірка, обробка й узагальнення одержаних результатів, формувалися методичні рекомендації щодо впровадження контекстної моделі професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО.

Серед методів експериментального дослідження на формульованому етапі було розроблено і застосовано такі: вивчення документів навчального процесу,

опитувальний метод, тестування, анкетування, педагогічне спостереження, методи статистичного та математичного аналізу.

Експериментальна перевірка розробленої моделі здійснювалась в процесі педагогічного експерименту, який було розподілено на три етапи – констатувальний, формувальний та контрольний-оцінний.

Констатувальний етап педагогічного експерименту був спрямований на виявлення вихідного рівня професійної іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців як результату їх мовної підготовки.

Реалізація завдань констатувального експерименту забезпечувалась за допомогою різноманітних методів: педагогічного спостереження, бесіди, інтерв'ю, тестування, анкетування. За першим (мотиваційно-ціннісним) критерієм було проведено усне опитування й письмове анкетування курсантів, спрямовані на виявлення розуміння ними важливості мовної підготовки для подальшої професійної діяльності.

З метою оцінки рівня мовно-комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців за емоційно-вольовим критерієм курсантам було запропоновано виконати комплексний тест щодо оцінки рівня їх психологічної готовності до ефективного спілкування в професійних ситуаціях.

Стосовно когнітивного критерію, спираючись на робочі програми, тематичні плани, дидактичний матеріал щодо навчання мовних дисциплін було розроблено спеціальний тест-опитувальник щодо визначення рівня сформованості комунікативних знань, умінь та навичок курсантів.

У цілому результати констатувального експерименту засвідчили необхідність упровадження більш ефективної професійно спрямованої моделі іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО.

Впровадження розробленої моделі на формуальному етапі педагогічного експерименту здійснювалось у природних умовах навчально-виховного процесу під час викладання курсантам експериментальної групи дисципліни „Іноземна мова за професійним спрямуванням” (англійська). Мовна підготовка в контрольній групі ґрунтувалась на традиційній технології.

Відповідно до розробленої моделі процес професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців у ЗВО було умовно розподілено на три етапи: початковий (мотиваційно-коригуючий), основний (змістовно-формульний) та завершальний (контрольно-коригуючий).

На початковому етапі професійно спрямованої мовної підготовки (протягом першого навчального семестру) створювались необхідні умови для формування мотиваційно-ціннісного компонента професійної іншомовної комунікативної компетентності курсантів.

Експериментальна робота на другому – основному (змістовно-формульному) етапі професійно спрямованої іншомовної підготовки полягала в організації умов для формування емоційно-вольового, когнітивного й

комунікативно-діяльнісного компонентів професійної іншомовно-комунікативної компетентності учасників експерименту. З метою професійної орієнтації теоретичної й практичної мовної підготовки курсантів на цьому етапі зміст навчання було змодельовано з урахуванням предметного й соціального контексту їх майбутньої професійної діяльності. У процесі навчання застосовувались як традиційні, так й інноваційні форми й методи, забезпечувалось особистісне включення курсантів у процес навчання шляхом використання проблемних, проектних та інтерактивних технологій навчання, а також міжособистісна взаємодія та діалогічне спілкування суб'єктів освітнього процесу.

У ході реалізації завершального (контрольно-корегуючого) етапу здійснювалось поглиблення, структурування, діагностика й корегування професійно-орієнтованих знань, умінь та навичок, удосконалювались здібності самоконтролю й саморефлексії курсантів. Важливими засобами формування професійної іншомовно-комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців на основному й завершальному етапах була квазіпрофесійна діяльність курсантів.

Практичні заняття проводились за контекстним типом: зміст кожного з них був професійно орієнтованим, моделювалися проблемні професійно спрямовані ситуації, застосовувалися проектні та інтерактивні форми і методи навчання (кейс-метод, веб-квести, ділові та сюжетно-рольові ігри, тощо). Викладачі пропонували курсантам додаткові завдання для самостійної роботи: написання рефератів, опрацювання додаткової літератури, періодичних видань, підготовка доповідей, створення мультимедійних презентацій з теми доповіді, переклад спеціальних юридичних текстів тощо.

Одне з найбільш важливих місць протягом основного й завершального періоду іншомовної підготовки займали рольові й ділові ігри, дискусії, як форми організації квазіпрофесійної діяльності курсантів, у яких найбільш природно реалізуються акти іншомовного спілкування майбутніх фахівців.

Для забезпечення ефективності професійно спрямованої мовної підготовки курсантів експериментальної групи було створено спеціальні методичні комплекси, які були професійно орієнтовані, спрямовані на активізацію самостійної творчої діяльності курсантів, введення їх до ситуації квазіпрофесійного спілкування. Розроблені методичні матеріали включали допоміжний ілюстративний матеріал, оригінальні аудіо тексти, комп'ютерні програми, відеофільми, мультимедійні презентації навчального матеріалу з блоком розроблених вправ і завдань до нього.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців. До перспективних напрямів подальшої наукової роботи слід віднести дослідження питань формування психологічної

готовності майбутніх правоохоронців до іншомовної комунікації, розробку системи моніторингу якості мовної підготовки курсантів у ЗВО МВС України.

2. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ

Цифрове навчання поступово стає все більш затребуваним у контексті глобальних цивілізаційних змін. Це стосується як інформаційно-комунікаційних технологій, що відобразили загальний людський прогрес, так і соціально-політичних викликів, пов'язаних із пандемією та війною. Відповідно, з кожним днем збільшується кількість різнопланових інтерактивних платформ, що дозволяють усім, хто бажає, набувати чи вдосконалювати знання з будь-якої галузі науки чи сфери діяльності. Це повністю стосується вивчення іноземної мови в закладах вищої освіти. Таким чином, новітні освітні технології стають не тільки доповненням до основного навчання, але й нерідко виконують функції головного (чи принаймні важливого) каналу отримання знань, навичок та вмінь з іноземної мови. Крім цього, дистанційне навчання поступово відходить від формули «людина плюс стаціонарний комп'ютер» до «людина плюс смартфон», що дозволяє формувати мовну свідомість та вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію ще ефективніше. Отже, дослідження зазначеної проблематики вбачається важливим та актуальним завданням сучасної педагогічної й науково-методичної думки.

У системі вищої освіти актуальним напрямом стає впровадження інформаційно-комунікативних технологій для підготовки фахівців різних профілів і рівнів. Дистанційна форма навчання передбачає широке використання комп'ютерних засобів як під час викладення матеріалу, так і на етапі контролю знань. Слід зазначити, що на сьогодні дистанційна освіта довела свою значущість і затребуваність. Застосування дистанційних технологій у закладах вищої освіти, ставить завдання з пошуку нових підходів, методів і засобів для організації процесу навчання.

Навчання в дистанційному режимі є однією з форм безперервної освіти, метою якого є реалізація права людини на освіту та отримання інформації.

На відміну від традиційного навчання, дистанційне базується на самостійній роботі, яка повинна бути забезпечена системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної дисципліни.

Незважаючи на те, що самостійна робота студента є завжди важливою частиною освітнього процесу в закладі вищої освіти і використовується в усіх видах навчання (поряд з лекціями, лабораторними, практичними заняттями та консультаціями), у технологіях дистанційного навчання вона відіграє особливу роль.

Якість самостійної роботи значною мірою обумовлює загальну якість навчання, що неможливе без діалогу між викладачем і студентами, без зворотного зв'язку. Якщо в очному навчанні можливість спілкування визначено

формою організації навчального процесу, то в дистанційному – необхідно здійснювати за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій, які можна розподілити на два типи: онлайн і офлайн.

Онлайн-технології забезпечують обмін інформацією в режимі реального часу, їхня ефективність особливо висока під час організації мережових семінарських занять і групових консультацій.

До офлайнових технологій належать: електронна пошта, розсилки і телеконференції.

Під час використання таких технологій отримані дані зберігаються на комп'ютері адресата і користувач може переглянути їх у зручний для нього час. На відміну від онлайн-технологій, офлайн-технології менш вимогливі до ресурсів комп'ютера і пропускної здатності ліній зв'язку.

Нині різноманітні дистанційні технології надзвичайно популярні й затребувані. Це, звичайно ж, пояснюється їх доступністю незалежно від місцезнаходження студента і ЗВО, що є безперечною перевагою навчання в дистанційному режимі. Академічну мобільність у повному обсязі реалізувати складно, але за допомогою сучасних технологій цілком реально сформувати ключові компетентності, зокрема комунікативну, для підготовки фахівця в певній галузі. Саме комунікація в сучасних умовах розвитку суспільства є важливим складником професійної діяльності конкурентоспроможного спеціаліста. Такий фахівець повинен уміти продемонструвати свої знання, показати професіоналізм, довести правильність власних поглядів та ідей.

Динамічність сучасного життя вимагає вміння грамотно представляти результати своєї діяльності як у письмовій, так і в усній формах мовлення. Комунікативна компетентність розглядається як здатність особи транслювати комунікативні уміння в процесі міжособистісної взаємодії з іншими людьми та готовність до адекватного та ефективного використання набутих знань у безпосередній професійній діяльності. До складників комунікативної компетентності належать.

Формуванню компетентностей (лінгвістичної, мовленнєвої, соціокультурної та навчально-пізнавальної) компетентності сприяють технології дистанційного навчання, які постійно розвиваються і модернізуються, знаходяться у пошуку найбільш оптимальних шляхів взаємодії здобувача освіти з викладачем.

Перевагою дистанційної освіти є те, що таке навчання можна розпочати одразу після школи (для отримання ступеня бакалавра) і вже маючи освіту (для отримання ступеня магістра або заради другого диплома). ЗВО, які не в змозі сьогодні надати можливість навчання на відстані, все ж таки застосовують деякі його елементи. Популярність використання мультимедійних комп'ютерних програм створює об'єктивні передумови для вдосконалення технологій

дистанційного навчання, які набувають значного розвитку в багатьох країнах світу.

На сьогодні існує безліч різних систем дистанційного навчання. Проте з усього різноманіття більшістю закладів освіти України за вдалий інтерфейс та зручність у використанні обрано систему Moodle. Система дистанційного навчання Moodle призначена для організації онлайн-навчання в мережевому середовищі з використанням інтернет-технологій. Важливою перевагою системи Moodle є те, що викладач самостійно створює курс, ураховуючи специфіку дисципліни викладання і приділяючи увагу необхідним компонентам.

Завдання можуть бути переглянуті в різних форматах. До переваг системи Moodle належить можливість проведення перевірочних робіт, тестування, результати яких автоматично потрапляють в електронні журнали.

Для формування соціокультурної та мовленнєвої компетентностей необхідно розробляти тестові завдання так, щоб у запропонованих варіантах відповідей містилася додаткова інформація щодо суті питання, вживалися поширені, складні речення. Завдяки завданням з багатоваріантним запитанням та вкладеними відповідями студенти мають можливість розширити свій словниковий запас, повторити професійно орієнтовану лексику, продемонструвати знання та розуміння суті новітньої фахової інформації.

Для формування лінгвістичної та навчально-пізнавальної компетентностей пропонуються завдання на пошук помилок у документі. Такий вид роботи спонукає здобувача вищої освіти повторити нормативну граматику, яка охоплює основні правила морфології та синтаксису, і дає змогу правильно розуміти текст. Указані завдання дозволяють поступово ускладнювати навчальний матеріал, що згодом допомагає студенту перейти до більш творчих видів діяльності, наприклад підготовки письмового або усного повідомлення на професійно орієнтовану тему (виступ, анотація, резюме тощо).

Однак у ході вивчення можливостей дистанційного навчання в програмному комплексі Moodle було виявлено недолік, який притаманний усім системам дистанційного навчання: усупереч наявності контролю відвідуваності, важко проконтролювати, чи сам здобувач, якого навчають, користувався системою або це зробив хтось інший за його логіном та паролем. У зв'язку з цим постає питання щодо онлайн-визначення особистості студента під час роботи з системою. Для розв'язання цієї проблеми рекомендується проводити контрольне онлайн-опитування. Форма спілкування «особа з особою» залишається актуальною в процесі навчання у дистанційному режимі. Під час такої форми роботи перевіряється вміння студента висловити власні думки та його готовність до застосування знань у професійній сфері. Підготовка відеороликів з метою висвітлення того чи іншого питання семінарського заняття дасть змогу оцінити риторичні навички здобувача та поступово формувати в

нього мовленнєву компетентність. Серед різних моделей навчання – пасивної, активної та інтерактивної – саме остання розглядається як найбільш ефективна для формування комунікативної компетентності. Взаємодія всіх учасників освітнього процесу сприяє розвитку мовленнєвих навичок та вмінню слухати й розуміти співрозмовника.

Важливим аспектом навчання в дистанційному форматі є контрольні заходи. В освітньому процесі контроль полягає в перевірці процесу й результату як теоретичного, так і практичного засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу. Через відсутність безпосереднього контакту студента й викладача в дистанційному навчанні оцінка отриманих знань і навичок набуває особливого значення.

У системі технологій дистанційного навчання використовуються різні види контролю, але для формування комунікативної компетентності найбільш ефективним є проведення заліків та іспитів в усній формі під час онлайн-спілкування з викладачем (у режимі відеоконференції).

Основна перевага технології дистанційного навчання – гнучкість, що дозволяє студенту самостійно обирати час занять і визначати їх інтенсивність, перебуваючи при цьому в контакті з викладачем.

Дистанційні форми навчання надають також широкі можливості для розробки навчальних програм, орієнтованих на активізацію пізнавальної діяльності студентів і формування професійної компетентності майбутніх фахівців. Діяльності викладача відведено значне місце в технологіях дистанційного навчання. Його завдання полягає у створенні умов для найбільш повного «занурення» студентів в освітнє середовище, у формуванні навичок самостійного пізнання і забезпечення інтелектуального зростання, готовності до вирішення нестандартних завдань і ситуацій. Викладач повинен сприяти активізації пізнавальної діяльності студентів.

Провідне значення для практичної роботи викладача мають рівні активізації пізнавальної діяльності студентів як характеристика процесу викладання. Найважливіше завдання викладача в процесі управління пізнавальною діяльністю – формування у студента мотивації до самостійного пошуку, обробки та сприйняття нової інформації, її використання. Увагу здобувача освіти у ЗВО необхідно сконцентрувати на самостійному навчанні.

Саме індивідуалізація навчання з розвитком навичок самостійності (самостійності в широкому сенсі, включаючи самоврядування, самоконтроль, самооцінку, самоорганізацію, самомотивацію, впевненість у собі, самореалізацію та ін.) є основоположним освітнім принципом дистанційної технології.

Головним у діяльності викладача є створення мотиваційного налаштування, підготовка навчально-методичного забезпечення, здійснення безпосереднього керівництва та управління самостійною роботою кожного

студента з навчальним матеріалом. Для необхідного мотиваційного настрою студентів викладач насамперед повинен розкрити (виявити, обґрунтувати, класифікувати) цілі вивчення дисципліни, показати необхідність, корисність, значимість оволодіння певним складом спеціальних знань та умінь. Щоб гарантувати результативне впровадження технологій дистанційного навчання в освітній процес передусім необхідно забезпечити відповідний рівень комунікативної компетентності викладачів ЗВО. Зрозуміло, що викладач не зможе створити умови для формування визначеної компетентності студентів і, відповідно, результативного навчального процесу, якщо сам не буде фахівцем у цій галузі.

Продуктивний розвиток комунікативної компетентності викладачів ЗВО в середовищі дистанційного навчання залежить від повноти реалізації необхідних педагогічних умов: – організаційних: регламентують організаційно-управлінські вимоги до структури освітнього середовища закладу вищої освіти й правила взаємодії в ньому; – методичних: визначають цілі і завдання впровадження дистанційної підтримки навчання в освітній процес; – практичних: містять рекомендації для викладачів щодо способів і методів результативного використання можливостей дистанційного навчання для різного рівня готовності суб'єктів освітнього процесу та різного рівня підготовки електронних навчальних матеріалів; – мотиваційних: реалізують заходи, необхідні для підвищення мотивації викладачів як потенційних учасників середовища дистанційної підтримки навчання.

Результатом розвитку комунікативної компетентності викладача є набуті знання, вміння і досвід у вирішенні таких педагогічних завдань: – забезпечення доступності до навчальних матеріалів і дотримання безперервності доступу; – варіювання та адаптація навчального матеріалу залежно від пізнавальних здібностей студента; – формування спрямованості вивчення матеріалу залежно від реакції студента.

З огляду на зазначене вище можемо стверджувати, що викладач має змогу розширити свої можливості, а саме: – формувати освітній процес в інформаційному полі навчання в дистанційному режимі; – організувати інтерактивне спілкування, використовуючи мережеві технології; – забезпечувати безперервність освітнього процесу (постійну доступність матеріалу); – урахувати пізнавальні можливості студентів; – здійснювати ефективну підтримку традицій науково-педагогічних шкіл; – ефективно реалізовувати елементи «зворотного зв'язку».

В умовах навчання за дистанційною технологією студенти мають доступ до різних джерел інформації, саме тому важливо допомогти кожному з них сформувати освітню базу, найбільш відповідну їхнім індивідуальним особливостям. Таким чином, значущими є рання диференціація навчання,

пов'язана з традиційними освітніми структурами, і вихід на індивідуальне навчання із застосуванням методів дистанційного доступу до освітніх програм.

До засобів навчання, що використовуються в технології дистанційного навчання, належать: – принтерний підручник, який розрахований на самостійне навчання і містить, крім методичних матеріалів, глосарій, науковий огляд навчального матеріалу, перелік умінь і вправи з алгоритмічного заучування; – відеолекція, що подає навчальний матеріал у динаміці та з використанням слухового і зорового каналів сприйняття інформації, а також аудіолекція, яка посилює засвоєння матеріалу завдяки емоційному впливові на слухача (оглядове навчання); – активні семінари у вигляді дискусій, «круглих столів», рольових ігор, ділових ігор тощо, які імітують різні професійні ситуації та передбачають активне використання знань і вмінь кожним здобувачем освіти; – проблемні лекції, які сприяють розвитку пізнавальної активності студентів; – контрольні роботи (письмові та усні); – стандартні тести до кожного розділу у вигляді запитань, що охоплюють весь навчальний матеріал розділу дисципліни з альтернативною формою вибору відповідей; – комп'ютерні навчальні програми й тести з навчальної дисципліни або її частини, що визначають рівень знань студентів з кожної дидактичної одиниці та дають студенту й викладачеві цілісну картину знань у певній галузі.

Окрім дослідження ефективності використання технології дистанційного навчання, проведено емпіричний аналіз ефективності мобільних додатків у процесі вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти України. Було поставлено наступні завдання: 1) розробити опитувальник, що містить перелік та опис компетентностей, які формуються в здобувачів під час вивчення іноземної мови в закладах вищої освіти; 2) сформувати вибірку в кількості 100 здобувачів вищої освіти, що вивчають іноземну мову із застосуванням мобільних додатків; 3) зібрати результати за допомогою гугл-форм; 4) здійснити математичний підрахунок отриманих результатів; 5) сформувати та схарактеризувати групи здобувачів вищої освіти відповідно до результатів оцінювання ними ефективності мобільних додатків для опанування іноземної мови.

Усі статистичні розрахунки (арифметичне середнє, кластерний аналіз) виконано за допомогою програми Statistica 10.0.

Емпіричне дослідження базувалося на оцінюванні здобувачами освіти – майбутніми співробітниками правоохоронних органів – ефективності мобільних додатків для вивчення іноземної мови за наступними параметрами: 1) лексико-граматична компетентність; 2) мовленнєво-фонетична компетентність; 3) інтеракційна компетентність; 4) країнознавчо-міжкультурна компетентність; 5) технічно-інформаційна компетентність; 6) перекладацька компетентність.

Згідно з отриманими результатами, низький рівень ефективності мобільних додатків для формування лексико-граматичної компетентності визначили 16% опитаних, середній рівень – 46%, високий – 38%.

Низький рівень ефективності мобільних додатків для формування мовленнєво-фонетичної компетентності позначили 25% респондентів, середній рівень – 45%, високий – 30%.

Низький рівень ефективності мобільних додатків для формування інтеракційної компетентності зазначили 27% майбутніх співробітників правоохоронних органів, середній рівень – 50%, високий – 23%.

Низький рівень ефективності мобільних додатків для формування країнознавчо-міжкультурної компетентності вказали 34% опитаних, середній рівень – 46%, високий – 20%.

Низький рівень ефективності мобільних додатків для формування технічно-інформаційної компетентності зафіксували 17% респондентів, середній рівень – 45%, високий – 38%.

Низький рівень ефективності мобільних додатків для формування перекладацької компетентності зазначили 25% здобувачів вищої освіти, середній рівень – 49%, високий – 26%.

Здійснений аналіз продемонстрував, що респонденти загалом схиляються до визнання середнього рівня ефективності мобільних додатків під час вивчення іноземної мови. За зменшенням значущості розглянуті параметри представлені наступним чином: лексико-граматична компетентність (2,22), технічно-інформаційна компетентність (2,21), мовленнєво-фонетична компетентність (2,05), перекладацька компетентність (2,01), інтеракційна компетентність (1,96), країнознавчо-міжкультурна компетентність (1,86). З цього випливає, що мобільні додатки характеризуються найбільшою ефективністю при опануванні здобувачами вищої освіти лексичних та граматичних норм. Водночас спостерігаються дещо нижчі можливості мобільних додатків для розвитку комунікативної та міжкультурної взаємодії. На думку респондентів, більше можливостей для цього надає безпосереднє спілкування з носіями мови та особисте знайомство з соціокультурним фундаментом відповідної нації.

Разом із тим здійснений аналіз засвідчив наявність різних поглядів на ефективність мобільних додатків загалом та для формування окремих компетентностей зокрема. Для диференціації груп здобувачів вищої освіти з різним сприйняттям досліджуваного феномена був здійснений кластерний аналіз, що дозволив класифікувати респондентів за оцінкою ефективності мобільних додатків для вивчення іноземної мови.

Перший кластер об'єднує 27% опитаних. На їхню думку, мобільні додатки є найбільш ефективними для формування й розвитку лексико-граматичної та технічно-інформаційної компетентностей, дещо менше – для перекладацької. Водночас представники першого кластера вважають, що

низькою є ефективність мобільних додатків для формування мовленнєво-фонетичної, інтеракційної та країнознавчо-міжкультурної компетентностей. Загалом вони схильні оцінювати ефективність мобільних додатків для вивчення іноземних мов як середню.

Другий кластер охоплює 16% респондентів. Здійснений аналіз показав, що в їхньому розумінні мобільні додатки ефективні насамперед для формування мовленнєво-фонетичної, технічно-інформаційної та лексико-граматичної компетентностей, дещо менше – для розвитку інтеракційної та країнознавчо-міжкультурної компетентностей. Загалом, представники другого кластера оцінюють ефективність мобільних додатків для вивчення іноземних мов як вищу за середню.

Третій кластер містить 13% здобувачів вищої освіти. Представники цієї групи роблять акцент на користі мобільних додатків для формування інтеракційної та країнознавчо-міжкультурної компетентностей; дещо менше можливостей для розвитку мають мовленнєво-фонетична та перекладацька компетентності; майже немає впливу на становлення й розвиток технічно-інформаційної компетентності. Загалом, вони оцінюють ефективність мобільних додатків для вивчення іноземних мов як середню.

Четвертий кластер охоплює 23% опитаних. Це група здобувачів вищої освіти, які з недовірою ставляться до можливостей мобільних додатків як засобів вивчення іноземної мови. Це стосується всіх окреслених компетентностей – лексико-граматичної, мовленнєво-фонетичної, інтеракційної, країнознавчо-міжкультурної, технічно-інформаційної та перекладацької. Таким чином, представники четвертого кластера схильні оцінювати ефективність мобільних додатків для вивчення іноземних мов як низьку.

П'ятий кластер об'єднує 21% респондентів. На відміну від попередньої групи здобувачів вищої освіти вони позитивно оцінюють можливості мобільних додатків за всіма аспектами. Представники п'ятого кластера вважають, що мобільні додатки для вивчення іноземних мов сприяють опануванню знань, навичок та вмінь фонетичного, лексичного, граматичного, соціокультурного, комунікативного та перекладацького характеру. Таким чином, вони оцінюють ефективність мобільних додатків для вивчення іноземних мов як високу.

На думку респондентів, більше можливостей для формування іншомовної комунікативної компетентності надає безпосереднє спілкування з носіями мови та особисте знайомство з соціокультурним фундаментом відповідної нації. Кластерний аналіз дозволив згрупувати респондентів за п'ятьма основними групами. При цьому представники першого кластера (27%) вважають, що мобільні додатки є найбільш ефективними для розвитку лексико-граматичної та технічно-інформаційної компетентностей; представники другого кластера (16%) позитивно оцінюють значення мобільних додатків для формування мовленнєво-фонетичної, технічно-інформаційної та лексико-граматичної компетентностей;

здобувачі освіти, об'єднані третім кластером (13%), вказують на ефективність мобільних додатків для формування інтеракційної та країнознавчо-міжкультурної компетентностей. Представники четвертого кластера (23%) схильні до визнання неефективності мобільних додатків у вивченні іноземної мови; натомість респонденти, що входять до п'ятого кластера (21%), високо оцінюють можливості мобільних додатків за всіма вимірюваними параметрами. Таким чином, приблизно чверть здобувачів вищої освіти оцінюють ефективність мобільних додатків як низьку, дві п'ятих – як середню, одна шоста – як вищу за середню, одна п'ята – як високу.

Мобільні додатки допомагають отримати знання, навички та вміння інформаційно-комунікаційного характеру. Водночас спостерігаються дещо нижчі можливості мобільних додатків для розвитку комунікативної та міжкультурної взаємодії.

3. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

У період війни, європеїзації та інтеграційних процесів сучасне українське суспільство потребує конкурентоспроможних спеціалістів, які готові спілкуватися іноземною мовою за фахом. Сьогодні знання іноземної мови забезпечує підвищення рівня професійної компетентності спеціаліста, зокрема майбутніх поліцейських, юристів та правоохоронців. Тому інноваційні аспекти навчання іноземної мови для майбутніх фахівців правоохоронної та юридичної сфер виявляються актуальними. Грамотний вибір змісту навчання іншомовного спілкування з урахуванням професійної специфіки предметної сфери функціонування мови спеціальності є одним із факторів, що сприяють ефективній організації навчального процесу.

Підходи до викладання англійської мови відображають мінливі тенденції сьогодення. За останні кілька років розвинулося значна кількість різних підходів. Досвід викладачів свідчить, що єдиного "ідеального" підходу не може бути, оскільки контексти вивчення іноземної мови є різними для різних спеціальностей.

Сьогодні, в умовах технічного прогресу та викликів глобалізації, ключовим елементом в освіті є зміни. Людський досвід свідчить що в більшості випадків зміни відбуваються на краще. Тож не дивно, що методика викладання англійської мови досить часто зазнає значних змін, прагнучи пристосуватися до тих викликів, які стоять перед сучасною вітчизняною наукою. Викладачі іноземних мов найбільше відчують на собі вплив сучасності, адже вони є свідками боротьби між старим і новим, традиціями та інноваціями, прокладаючи "маршрути" до найкращої моделі, щоб замінити застарілі методи, які втратили свою актуальність. Вітчизняний досвід свідчить, що найкращим підходом до будь-якої ситуації викладання мови є еkleктичний підхід, оскільки він охоплює найвідповідніші з підходів і методик, обраних та сформованих для конкретної спеціальності та рівня. У практиці викладання англійської мови напрацьовано значну кількість методів різної ефективності, які використовувалися раніше і використовуються тепер. Існує кілька актуальних методів, які доцільно використовувати у викладанні англійської мови для майбутніх правоохоронців, враховуючи специфіку їх спеціалізації. Слід зазначити, що не слід відмовлятися і від традиції. З традиційних методів зосереджуємося на методі граматичного перекладу, найпопулярнішому і водночас дуже суперечливому, на аудіо-лінгвальному методі та методі презентації. Викладачі іноземної мови на неспеціальних факультетах постають перед проблемою вибору найефективніших методів, аналізуючи і зберігаючи найкращі з них і позбуваючись застарілих. Наприклад,

однією з головних у викладанні англійської для майбутніх правоохоронців є проблема урізноманітнення взаємодії між студентами та викладачами, виведення її за рамки класичної схеми "викладач – студент – аудиторія". Таке урізноманітнення діяльності має на меті спонукання студентів до розмови один з одним іноземною мовою для відпрацювання специфічного вокабуляру і навичок усного мовлення. Акцент робиться на тому, щоб студенти навчилися працювати самостійно, при цьому викладачеві відводиться роль посередника/медіатора в цьому процесі.

Освітня концепція професійно-орієнтованого викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах давно увійшла в педагогічну практику в нашій країні та за кордоном. Предметом навчання конкретна спеціальність в усіх її аспектах: граматичному, лексичному, фонетичному. Сучасні навчально-методичні посібники, присвячені мові спеціальності, як правило, висвітлюють її функціонування у взаємодії всіх видів мовленнєвої діяльності: читання й перекладу, аудіювання, говоріння та письма.

Проблему вдосконалення професійної підготовки юристів досліджували Бадурка О., Біленчук П., Коваль Н., Скакун О. Окремим аспектам мовної підготовки поліцейських присвячено праці Артикуци Н., Прадіда Ю., Токарської А. Нині все більше уваги приділяється аспектам вивчення іноземних мов як мов професійної взаємодії. Зокрема, проблему навчання професійно орієнтованої іноземної мови досліджували такі автори, як О. Поляков, Н. Гальскова, А. Уотерс, Т. Хатчінсон. У напрямку когнітивно-комунікативного підходу до вивчення професійно-орієнтованої іноземної мови навчання моделей різних видів мовленнєвої діяльності: читання Г. Барабанова, Г. Губіна, аудіювання О. Колеснікова, В. Яковлев, письмове спілкування А.У. Шамот), усне мовлення Л. Ананьєвої, С. Дикарьової варті спеціальної уваги. Сучасний компетентнісний підхід спрямований на забезпечення здатності випускника вищого юридичного навчального закладу відповідати новим вимогам професійної діяльності, мати відповідний потенціал для практичного вирішення життєвих проблем, знаходити та реалізовувати своє «Я» у майбутній юридичній професії.

Метою вивчення іноземної мови для специфічної мети для майбутніх поліцейських та юристів є: підвищення загального рівня знання іноземної мови за загальноприйнятими європейськими стандартами; формування навичок письма, читання, спілкування та аудіювання через аудиторні та неаудиторні заняття; формування професійно орієнтованого лексичного запасу; формування міжкультурної комунікативної компетентності фахівців правознавства та правоохоронних органів. Проте проблема формування професійних якостей майбутніх юристів і поліцейських у процесі вивчення іноземних мов залишається недостатньо дослідженою в сучасній педагогічній науці.

Метою наукової теми, над якою працюють викладачі кафедри, є аналіз концептуальної ролі та впливу російсько-української війни на навчання майбутніх поліцейських іноземним мовам; також аналіз сутності поняття «іноземна мова професійного спрямування»; та дослідження теоретичних і практичних засад досліджуваної теми у ВНЗ зі специфічними умовами навчання. Сфера державної політики щодо розвитку англійської мови у вищій освіті в Україні включає: – викладання англійської мови як іноземної, у тому числі англійської мови спеціального призначення (ESP); – Викладання фахових дисциплін англійською мовою в рамках україномовної програми (English as Medium of Instruction for Ukrainians (EMI-u)); – Надання повної освітньої програми англійською мовою для іноземних студентів (English as Medium of Instruction for Foreigners – EMI- f).

Метою навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» є формування здатності до міжкультурної комунікації, яка у майбутніх юристів та поліцейських має професійне спрямування та реалізується на основі формування міжкультурної комунікативної компетентності. Остання, у свою чергу, визначається як такий рівень володіння мовленнєвими, мовними, соціокультурними та професійно-предметними знаннями, уміннями та навичками з рідної та іноземних мов, який уможливує комунікативно прийнятне міжкультурне спілкування та можливість проходження практики в іншій країні. Викладання англійської мови за професійним спрямуванням має здійснюватися паралельно зі спеціальною підготовкою. За такої умови метою навчання стає вміння студентів використовувати іноземну мову для вирішення актуальних професійних завдань на час навчання та проходження практики. Щоб навчати студентів юридичній/правовій англійській мові, необхідно використовувати певний правовий контекст, оскільки існує тісний зв'язок між мовою та конкретними правовими системами та їхніми особливостями.

Таким чином, основою організації процесу навчання майбутніх юристів іноземній мові на основі ідей компетентнісного підходу як спеціальної дидактичної системи є стратегічна мета, яка формулюється у такий спосіб: формування іншомовної комунікативної та перекладацької здатності у студентів-юристів, які вивчають іноземну мову. Мається на увазі бачення особистості майбутнього юриста як носія професійної компетенції у сфері міжкультурної комунікації, що розкривається в процесі надання ним юридичних послуг.

Для поліцейського, робота якого є однією з найважливіших у світі по службі та захисту людей, знання іноземної мови є невід'ємною частиною професійного виконання завдань. Бувають випадки, коли поліцейські, борючись зі злочинністю, стикаються з багатьма англійськими як злочинцями, так і потерпілими. В обох випадках постановка запитань та відповіді на них має відбуватися англійською мовою. Час може бути ключовим фактором у

розкритті злочину чи врятуванні життя. Не завжди можна дочекатися перекладача. Тож системі потрібно ґрунтовніше підходити до цього питання та підтримувати бажання поліцейського до сумлінного вивчення мови для здобуття вищого рівня кваліфікації.

Наприклад, оволодіння майбутніми юристами та поліцейськими різноманітними читацькими стратегіями є принципово важливим для професійної діяльності фахівців цього профілю, оскільки воно визначається специфічними комунікативними та пізнавальними завданнями: навіть поверхневе ознайомлення зі справою (опис місця, час, подія, характеристики учасників справи, протоколи тощо) потребує володіння стратегією оглядового читання. Тому важливо доповнити аудиторні заняття з дослідницького читання (які передбачають тексти для пошуку детальної інформації, хронології подій, що з'ясовують обставини, скрупульозне вивчення справи) текстами детективного жанру, розміщеними на освітніх платформах, у зокрема MOODLE.

Квест може стати навчальною технологією. На доцільності використання тренінгових технологій з елементами квест-технологій у підготовці Національної поліції України наголосив директор Департаменту кадрового забезпечення, організації освітньої та наукової діяльності МВС України Доскевич Г.О. Такі заняття отримали назву «поліцейський квест». В основі поліцейського квесту лежить ситуативний метод іноземною мовою (наприклад, рольова або ділова гра), змістова частина якого спрямована на засвоєння курсантами алгоритму дій, пов'язаних із виконанням своїх службових завдань. Метою поліцейського квесту є зміна стереотипів організації занять та розвиток елементів практичної роботи завдяки моделюванню майбутньої професійної поліцейської діяльності та моделюванню типової ситуації з іноземною мовою.

Важливою рекомендацією для розвитку комунікативних навичок лишається спілкування з носіями мови. Вони дадуть змогу здобувачам усвідомити важливість мовних навичок, показати, що робити помилки навчаючись – це нормально. Залучення курсантів до заходів, які їх цікавлять, перебування в атмосфері, сприятливій для спілкування та навчання, виявляється важливим чинником ефективного спілкування іноземною мовою. Чим більше курсанти зацікавлені у своїй діяльності, тим більшого прогресу досягають.

З початку бойових дій у 2014 році Донецький державний університет внутрішніх справ кілька разів змінював своє розташування, а після повномасштабного вторгнення країни-агресора на всю територію нашої країни у 2022 році цей заклад розташувався у місті Кропивницький. На сьогодні більшість курсантів і викладачів приєдналися до свого ВНЗ, але деякі з них були змушені виїхати за кордон. Курсанти та студенти проживають у гуртожитках та казармах на території університету, а викладачі, у свою чергу,

змушені знімати квартири в місті. У той час, коли дистанційна та змішана форми навчання використовуються в усіх середніх та вищих навчальних закладах на території України, було прийнято рішення про класичну форму навчання в цьому університеті. Цьому сприяють обладнані відповідно до відповідних вимог бомбосховища та укриття. Офіцери курсу та взводу цілодобово несуть відповідальність за життя кожного підлеглого. Професорсько-викладацький склад, у свою чергу, несе персональну відповідальність за кожного курсанта та студента під час занять, при перших ознаках авіаційного та ракетного нападу супроводжує їх до укриттів та продовжує заняття вже там. Також відбувається невелика кількість дистанційних занять, що спричинено недостатньою забезпеченістю аудиторного фонду цього ВНЗ.

На уроках іноземної мови викладачі впроваджують базові підручники, серед яких «Поліція» (Джон Тейлор, Дженні Дулі) для майбутніх фахівців правоохоронних органів (поліцейських); «Правознавство» (Джон Тейлор, Дженні Дулі) для майбутніх юристів, які прив'язані до системи MOODLE. Викладачі іноземної мови також використовують власноруч створені навчально-методичні посібники. Основні підручники, за якими відбувається процес вивчення іноземної мови, побудовані таким чином, що перша книга = рівень B1, у свою чергу книга 2 = рівень B2, а вже книга 3 = рівень C1 (зазвичай прийняті рівні). Кожна книга складається з основного словника, 15 розділів, аудіозаписів для кожного розділу та глосарію. Методичні посібники відображають лексичні, фонетичні та граматичні аспекти кожного розділу основних підручників. Кожен розділ має фіксовану структуру: передтекстові вправи, текстові вправи, післятекстові вправи; вправи на аудіювання; комунікативні вправи; письмові вправи. Для підтримання необхідного рівня володіння мовними навичками майбутніх правоохоронців необхідно постійно переглядати граматичний матеріал, розширювати лексику і працювати над вимовою. Під час практичних занять систематично повторюється матеріал, який курсанти вивчили на попередніх заняттях.

Професійно орієнтована лексична обізнаність юриста – це знання професійних лексичних одиниць і вміння використовувати їх у різноманітних ситуаціях професійного спілкування. Таким чином, завданнями формування професійно-орієнтованої лексичної свідомості студентів-юристів на сучасному етапі є: - уміло й швидко застосовувати лексичне мислення здобувача в різних мовленнєвих ситуаціях; розвивати мовне вміння швидко міркувати, порівнювати різні думки, всебічно їх зважувати, роблячи певні висновки; - уміти прогнозувати закономірності розвитку явищ і процесів під час читання нормативно-правових текстів іноземною мовою; - удосконалювати навички самостійної роботи з текстом за фахом; - розвивати комунікативні навички.

Професія правоохоронця передбачає розв'язання практичних завдань через комунікацію з членами спільнот усього світу. В сучасних умовах знання іноземних мов є швидше нормою, аніж винятком. Отже, крім загальноприйнятої соціокультурної моделі навчання, вивчення іноземної мови треба розглядати передусім як основу здійснення професійної міжкультурної комунікації. Правоохоронці повинні вміти точно формулювати свою думку, дотримуватися культурних норм та сприймати чужі культури. Саме тому викладання англійської мови для майбутніх правоохоронців базується на впровадженні нових методів та застосуванні інтерактивних завдань на заняттях.

Якісна підготовка майбутніх поліцейських з англійської мови, зокрема вивчення юридичної термінології, має базуватися на ретельному аналізі та зіставленні лексичних запозичень в обох мовах, власне, міжнародних термінів. У професійній юридичній прийнято поділяти терміни на три групи: – справжні інтернаціоналізми (аспект – аспект, аргумент – аргумент, процес – процес); – часткові псевдоінтернаціоналізми (наприклад, обговорювати – дискутувати та обговорювати, ліцензія – ліцензія та дозвіл, контроль – контроль і керування, керівництво, влада); – повні псевдоінтернаціоналізми, (наприклад, paper – стаття (а не папір), order – порядок (а не ордер), expertise – компетентність (а не експертиза)).

Професійно-орієнтоване навчання іноземних мов ґрунтується не тільки на загальнонавчальній, а й значною мірою на лексиці, характерній для певної професійної групи. Умовами професійно-орієнтованої іншомовної підготовки курсантів та студентів юридичних факультетів вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання є необхідність ознайомлення їх із загальною та юридичною термінологією права, читанням автентичних текстів, формуванням у них навичок самостійної роботи зі створення індивідуального словника, оволодінням навичок усного професійного мовлення на прикладах найпоширеніших ситуацій повсякденного спілкування. Але не всі нові методи виявляються корисними, тому виникає потреба в рекомендаціях та власному досвіді викладачів, оскільки саме вони знають найбільше про викладання і навчання. Кожен викладач, набуваючи досвіду, розробляє власний метод роботи. Саме викладач, виконуючи ролі менеджера, координатора та оцінювача студентів, повинен взаємодіяти з ними та брати до уваги їхні потреби при виборі ефективного методу викладання англійської мови.

Професійний шлях – це ретельна перевірка різних методик, і зазвичай викладач бере на озброєння той метод, який не тільки підходить йому, а й відповідає вимогам вузької спеціалізації, дисципліні, яку він викладає, та потребам здобувачів, з якими він працює. Методика викладання англійської мови для майбутніх правоохоронців повинна забезпечувати покращення рівня володіння англійською загалом та розвиток умінь використовувати спеціалізовану професійну лексику в реальних ситуаціях.

Традиційні методи досі вважаються ефективними та використовуються в навчанні. Переваги цих методів полягають у тому, що вони дають ґрунтовні знання з граматики та лексики, а також розвивають навички письма. Поряд з цим, сучасним методам віддається перевага через вищу ефективність з точки зору комунікації та розвитку навичок усного мовлення. Іншими перевагами цих методів є збільшення взаємодії між викладачем та курсантами, а також між самими лише курсантами. Використання ігрових методів на заняттях англійської мови підвищує мотивацію курсантів до навчання.

Впровадження елементів навчання іноземної мови для спеціальних цілей дозволить максимально забезпечити неперервність навчання здобувачів та досягти цим високої успішності.

4. ВПРОВАДЖЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ.

Європейський вибір України, європеїзація освітньої галузі, вирівнювання європейських і світових кордонів, прагнення народу нашої країни здобути свободу у війні з агресором, прагнення нашої країни увійти до ЄС і приєднатися до альянсу НАТО, намагання фахівців різних галузей працювати на європейському ринку праці, все це, на нашу думку, створить умови для визначення англійської мови другою державною. Українці повинні знати англійську хоча б на базовому рівні. Цей фактор має залучити іноземних інвесторів для відновлення України. Крім того, Україна матиме шанс розвивати туризм. Іноземці матимуть більше можливостей і почуватимуться менш відчуженими, якщо населення буде розуміти англійську. Якщо Україна в майбутньому стане двомовною, це сприятиме її розвитку як держави. Українська влада вже починає політику англізації. Українцям потрібно почати поглиблювати свої знання англійської мови – у найближчі десятиліття; майже скрізь для влаштування на роботу буде потрібен хоча б базовий рівень знань. Відкриття європейських кордонів, доступ до європейської правоохоронної системи та документів, співпраця з ІНТЕРПОЛ змушують сьгоднішніх здобувачів закладів вищої освіти системи МВС, а завтрашніх правоохоронців володіти іноземною мовою на достатньому рівні.

З 5 по 11 липня 2023 року соціологічною службою Центру Разумкова було проведено опитування в рамках проєкту програми МАТРА, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні. Загалом було опитано 2017 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Вони провели опитування про те, як самі громадяни оцінюють власний рівень володіння англійською. Результати показують, що майже 44% респондентів, тобто абсолютна більшість, заявили, що вони взагалі не знають англійської мови. При цьому 26,9% респондентів заявили, що орієнтуються в окремих словах і простих фразах, але не вміють читати, писати або розмовляти англійською мовою, 7,5% українців вміють читати, писати і розмовляти англійською мовою. Натомість вільно володіють англійською мовою лише 1,1%. Однак кількість зацікавлених у вивченні англійської мови все ще невелика, і для того, щоб збільшити її, 28 червня 2023 року до Верховної Ради подано проєкт закону «Про використання англійської мови в Україні», а 4 червня 2024 року його було ухвалено.

Актуальність проблеми формування іншомовної компетенції в сучасному контексті викладання іноземних мов підтверджується багатьма експериментальними та теоретичними дослідженнями, що відображено в працях І. Богданової, Б. Блума, О. Брагинець, Д. Брунер, В.І.Г. Гейс,

О. Маслова, В. Матірко, Ю.В. Ткаченко, Н. Карпова, Є. Михайлова, В. Полякова, О. Сидоренко, Ю.В. Сурмін, Л. Бердж, П. Юлер, Ф. Локвуд, Дж. Мезіров, А. Морган, С. Ніппер, Д. Рослер, Д. Шен, Дж. Тейлор та ін.

Аналіз наукових джерел з проблеми дослідження свідчить про значний інтерес до проблеми вивчення іноземних мов у Європі та Україні зокрема. Цій проблемі присвячені праці українських учених О. Бігича, В. Деркача, Н. Галькової, Л. Заблоцької, Н. Лавриченко, О. Маслико та ін. У сучасній науці різні аспекти компетентнісного підходу в галузі іноземних мов досліджували такі автори, як Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Локшина, О. Овчарук, Л. Паращенко, Н. Кузьміна, О. Полуніна, В. Рибалка, В. Саюк, К. Шарапенко та ін. Проблемами вдосконалення професійно-орієнтованого навчання іноземних мов займалися А. Петрова, О. Поляков, Ю. Прадід, М. Прадівляний, І. Секрет, А. Уотерс.

Проблемні аспекти підготовки фахівців для органів внутрішніх справ України, а тепер і Національної поліції, представлені відомими фахівцями з адміністративного права, педагогіки, службово-бойової діяльності правоохоронних органів тощо. Серед іншого варто відзначити дослідження таких спеціалістів, як О. Бандурко, В. Глуховер, Р. Калюжний, А. Манжула, В. Петков, О. Синявська, О. Червяков. Разом з тим, подальше реформування Національної поліції України вимагає запровадження нових стандартів підготовки поліцейських, зокрема іноземних мов. Тож проблеми, пов'язані з розвитком іншомовної комунікативної компетентності студентів-правоохоронців, досі залишаються невирішеними.

На нашу думку, **іншомовну комунікативну компетентність майбутніх правоохоронців** можна визначити як складну інтегративну цілісність, що забезпечує компетентне професійне спілкування мовою спеціальності в контексті міжкультурної комунікації; як здатність майбутніх фахівців у сфері правоохоронної діяльності застосовувати знання іноземних мов у будь-якій ситуації відповідно до професійної діяльності.

Сьогодні англійська мова стала важливим інструментом для сучасних закладів вищої освіти. Освітні інституції можуть оптимізувати комунікацію, зміцнити свій бренд і створити динамічне та сучасне навчальне середовище, прийнявши це. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх правоохоронців потребує створення умов для їх позитивного професійного розвитку, психологічного комфорту та творчої реалізації. Важливо формувати та розвивати вміння використовувати іноземну мову для висловлення особистого погляду на професійну проблему в усному та письмовому мовленні. Тому питання пошуку шляхів і способів розвитку професійно орієнтованого володіння англійською мовою є однією з найактуальніших проблем.

Курсанти та студенти Донецького державного університету внутрішніх справ вивчають іноземні мови. Під час навчання в університеті здобувачі вищої

освіти спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» на практичних заняттях, виконанні самостійної та індивідуальної роботи, виконанні різноманітних тестових завдань, беруть участь у науковій роботі (написання тез та виступи на різноманітних конференціях й круглих столів), беручи участь у засіданнях Дискусійного клубу, освітніх тренінгах від консультативної місії Європейського Союзу та CEPOL, займаючись самостійним навчанням на освітніх онлайн-платформах «HELP», «Grammarly» підвищують рівень володіння іноземною мовою, впроваджують мовний стандарт НАТО «STANAG 6001» у навчальному процесі при вивченні іноземної мови в рамках дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування». Кінцевою метою цих процесів є формування професійної іншомовної комунікативної компетентності

На кафедрі іноземних мов факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Донецького державного університету внутрішніх справ (м. Кропивницький) вбачаємо таку систему формування іншомовної комунікативної компетентності та підвищення рівня володіння англійською мовою майбутніх правоохоронців (за допомогою освітнього процесу, впровадження практичної складової, впровадження додаткових освітніх заходів):

- ✓ вивчення іноземної мови в рамках дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування»;
- ✓ участь у Дискусійному клубі;
- ✓ забезпечення самостійної роботи абітурієнтів на освітніх онлайн-платформах «HELP» від Ради Європи та «Grammarly»;
- ✓ участь у виїзних офлайн бінарних заняттях як практичної складової навчального процесу;
- ✓ впровадження практичного компонента освітнього процесу за допомогою експертів та тренерів Консультативної місії Європейського союзу (КМЄС);
- ✓ проведення факультативного курсу для підготовки здобувачів до вступу в магістратуру;
- ✓ участь у Міжнародних програмах CEPOL та TOPCOR;
- ✓ участь у наукових конференціях різного рівня;
- ✓ впровадження в навчальний процес мовного стандарту НАТО «STANAG 6001»;
- ✓ проведення конкурсу есе з іноземної мови;
- ✓ проведення тематичних колоквиумів з іноземної мови;
- ✓ участь у квестах, коворкінгах, майстер-класах;
- ✓ «Speaking Club» для професорсько-викладацького складу університету.

1. Отже, основною метою навчальної дисципліни «Іноземна мова професійного спрямування» для майбутніх поліцейських є: підвищення загального рівня знання іноземної мови за загальноприйнятими європейськими стандартами; формування навичок письма, читання, спілкування та аудіювання

через аудиторні та неаудиторні заняття; формування професійно орієнтованої лексичної свідомості; формування міжкультурної комунікативної компетентності фахівців правоохоронних органів. Останній, у свою чергу, визначається як такий рівень володіння мовленнєвими, мовними, соціокультурними та професійно-предметними знаннями, уміннями та навичками володіння рідною та іноземною мовами, який дає змогу комунікативно сприймати міжкультурне спілкування та можливість проходити стажування в інших країнах.

На заняттях з іноземної мови викладачі впроваджують підручники: «Police» (Джон Тейлор, Дженні Дулі) для майбутніх фахівців правоохоронних органів), які підключені до системи MIA OSVITA. Основні підручники, за якими відбувається процес вивчення іноземної мови, побудовані таким чином, що перша книга = рівень B1, у свою чергу книга 2 = рівень B2, а вже книга 3 = рівень C1 (загальноприйнятий). рівні). Кожна книга складається з основного словника, 15 розділів, аудіозаписів для кожного розділу та глосарію. У методичних посібниках відображено лексичні, фонетичні та граматичні аспекти кожного розділу основних підручників.

Кожен блок має фіксовану структуру: передтекстові вправи, текстові вправи, післятекстові вправи; вправи на аудіювання; комунікативні вправи; письмові вправи.

Передтекстові вправи: наприклад, «*Перед тим, як читати уривок, обговоріть ці запитання*» спрямовані на формування та розвиток навичок здогадки та мовної імпровізації, налаштовують студентів/курсантів на іншомовне мовлення.

Текстові вправи: наприклад, «*Прочитай і переклади поданий постер*» спрямовані на формування та розвиток навичок читання та перекладу іншомовних фахових текстів з подальшим розумінням їх суті.

Післятекстові вправи: наприклад, «*Позначте твердження як істинні чи хибні*», «*З'єднайте слова з визначеннями*», «*Заповніть пропуски правильними словами та словосполученнями з банку слів*» спрямовані на перевірку розуміння студентами/курсантами прочитаного уривка та розвиток їхніх навичок активізації знань.

Вправи на аудіювання: наприклад, «*Прослухати розмову*», «*Перевірте характеристики, зазначені в розмові*», «*Прослухайте ще раз і завершіть розмову*», «*Послухайте та виберіть правильну відповідь*», спрямовані на формування та розвиток навичок аудіювання іншомовних професійних текстів.

Розмовні вправи: наприклад, «*З партнером розіграйте / драматизуйте наведені нижче ролі за розмовою*» спрямовані на формування та розвиток навичок іншомовного мовлення.

Письмові вправи: наприклад, «*Використовуйте розмову, щоб написати короткий опис обшуку*», «*Використовуйте розмову, щоб написати опис місця*

злочину офіцером», «Використовуйте розмову, щоб написати наказ капітана», «Використовуйте розмову, щоб написати поліцейський звіт» спрямовані на формувати та розвивати навички іншомовного письма.

2. Участь у Дискусійному клубі. Викладачі кафедри іноземних мов Донецького державного університету внутрішніх справ провели масштабну підготовку до створення дискусійного клубу в кілька етапів:

I етап – впровадження діалогічного та монологічного мовлення на кожному занятті;

II етап – реалізація невеликих дискусійних питань на кожному занятті;

III етап – реалізація практичної складової (бінарні заняття, зустрічі з носіями мови);

IV етап – створення в університеті «Англомовного дискусійного клубу».

Всі етапи взаємопов'язані і доповнюють один одного. Протягом перших трьох етапів здійснювався моніторинг знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Це завершилося відбором групи першокурсників (побажання курсантів і студентів збігалися з їх результатами). З цією групою учасників дискусійного клубу ми плануємо працювати протягом 4 років навчання.

Учасники ДИСКУСІЙНОГО КЛУБУ (курсанти/студенти всіх 4-х факультетів університету) збираються один раз на місяць. Іноді запрошують гостей, яких немає серед викладачів кафедри іноземних мов. Невимушена атмосфера дискусійного клубу спонукає учасників (курсантів та студентів факультетів № 1, 2, 3, 4) до активної дискусії англійською мовою. Під час якого курсанти представляють своє бачення власної майбутньої професії та шляхи вдосконалення іноземної мови. Теми зустрічей: «Мовні стандарти НАТО», «CEPOL», «Європейський суд з прав людини», «Місія Червоного Хреста» та інші.

Учасникам заходу «Мовні стандарти НАТО» були представлені: загальна характеристика мовних стандартів НАТО; рівень володіння іноземною мовою за стандартами НАТО з їх диференціацією; основні положення мовного стандарту STANAG 6001; вимоги до підготовки та складання тестового іспиту з цього стандарту.

Темою наступної зустрічі була «CEPOL». Учасників ознайомили з основними характеристиками та фактами цієї організації; основна місія та цінності CEPOL; види, напрями (категорії) навчання та обмін досвідом. Під час обговорення курсанти мали змогу обрати напрям навчання, який їм найбільше до вподоби. Також усі учасники Англійського дискусійного клубу мали змогу зареєструватися для участі в міжнародній програмі CEPOL прямо на зустрічі, використовуючи комп'ютери та свої гаджети.

Наступною темою Англійського дискусійного клубу став «Європейський суд з прав людини». Англомовні версії деяких резонансних справ, які

підпадають під юрисдикцію цього судового органу, були роздані членам клубу за два тижні до засідання. Під час зустрічі присутніх ознайомили зі структурою Європейського суду з прав людини. Деякі курсанти представили скорочені версії цих справ та рішень по них і всі разом обговорили правову складову кожної справи. Це такі справи, наприклад: «СПРАВА КУЗНЄЦОВА ТА ІНШИХ ПРОТИ УКРАЇНИ», «СПРАВА БАБІНА ПРОТИ УКРАЇНИ», «СПРАВА ДУБАСА ПРОТИ УКРАЇНИ».

Однією з тем була «Місія Червоного Хреста». Курсанти ДонДУВС обговорили діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста, основні дати, факти, структуру, воєнну діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста та співпрацю його представників з університетом, роль Червоного Хреста в сучасні умови, допомога депортованим дітям, підтримка лікарів. Цей вид практичної діяльності спрямований на формування іншомовної комунікативної компетентності.

3. Забезпечення самостійної роботи абітурієнтів на освітніх онлайн-платформах «HELP» від Ради Європи та «Grammarly». Європейська навчальна програма з прав людини (HELP) підтримує держави-члени Ради Європи (РЄ) у впровадженні Європейської конвенції з прав людини (ЄКПЛ) на національному рівні відповідно до Рекомендації Комітету міністрів (2004). Програма HELP спеціально спрямована на надання високоякісних та індивідуальних навчальних інструментів для всіх європейських юристів та поліцейських. Методологія HELP враховує важкий часовий тиск, що виникає у повсякденній роботі цих професійних груп. Його додаткова цінність полягає в тому, що навчальні плани розроблені на індивідуальній основі, що відповідає особливим навчальним потребам учасників і темпу навчання, що забезпечує гнучкість. Методологія та ресурси HELP систематично використовуються в усіх заходах Ради Європи з розбудови потенціалу щодо ЄКПЛ, організованих у державах-членах, у тому числі в рамках спільних програм ЄС/РЄ. Викладачі кафедри самостійно підбирали перелік курсів (до 16 годин) лише іноземною мовою, щоб абітурієнти не мали можливості пройти їх рідною мовою. На завершення кожен отримав досвід та сертифікати, які зможе використати у подальшій кар'єрі. Цей вид діяльності дозволяє якісно оволодіти професійними знаннями у самостійному режимі та спрямований на формування навичок іншомовного письма та говоріння.

Метою проєкту «GRAMMARLY» є надання українським студентам і викладачам доступу до передових інструментів для вдосконалення навичок англійської мови. Grammarly for Education пропонує комплексну підтримку, яка виходить за межі виправлення орфографічних і граматичних помилок.

Сервіс охоплює: - Рекомендації щодо поліпшення чіткості, лаконічності та тону текстів; - Пояснення до стратегічних рекомендацій сервісу, які допомагають поліпшувати навички письма; - Додаткові функції на основі

генеративного штучного інтелекту, що їх можуть опціонально ввімкнути адміністратори навчальних закладів; - Функцію автоматичного генерування цитат і детектор плагіату.

Grammarly дотримується принципів безпечного та відповідального використання штучного інтелекту. Компанія також розробила курс «AI for Students», який надає студентам рекомендації щодо відповідального застосування технологій генеративного ШІ. Здобувачі вищої освіти ДонДУВС у кількості 20 осіб проходять пробне навчання (іншими словами використання цієї освітньої платформи у освітньому процесі, під час самостійно та наукової роботи. Цей вид діяльності спрямований на формування навичок правильного писемного мовлення.

4. Участь у виїзних офлайн та онлайн бінарних заняттях як практична складова навчального процесу. Щомісяця відбуваються бінарні заняття для курсантів та студентів різних спеціальностей з носіями мови (США), які дозволяють здобувачам вищої освіти ще раз вдосконалити свої навички аудіювання та спілкування. Тематика занять досить різноманітна:

- ✓ «Права людини»;
- ✓ «Судовий процес»;
- ✓ «Поліція США»;
- ✓ «Дивізіон К-9»;
- ✓ «Командотворення»;
- ✓ «Стресостійкість»;
- ✓ «Управління компанією»;
- ✓ «Кіберзлочини» та ін.

5. Впровадження практичного компонента освітнього процесу за допомогою експертів та тренерів Консультативної місії Європейського союзу (КМЄС). Протягом останнього навчального року кафедра іноземних мов тісно співпрацює з тренерами-радниками, спеціалістами, експертами КМЄС з різноманітних країн (Австрії, Данії, Фінляндії), які проводять як офлайн так і онлайн бінарні лекції, семінари та проводять тренінги з різноманітної тематики професійної діяльності майбутніх правоохоронців, зокрема:

- ✓ «Діяльність поліції на місці злочину та розслідування смерті»;
- ✓ «Освіта поліцейських та міжнародна поліцейська співпраця»;
- ✓ «Процедура опитування та взаємодія з жертвами злочинів»;
- ✓ «Тезаурус слідчого»;
- ✓ «Захист прав дітей»;
- ✓ «Роль і функції слідчої лабораторії»;
- ✓ «16 днів ненасилля».

Цей вид діяльності спрямований на формування навичок іншомовного мовлення та формування професійної іншомовної комунікативної компетентності здобувачів.

6. Проведення факультативного курсу для підготовки здобувачів до вступу в магістратуру. Протягом останнього року навчання в бакалавраті провідні викладачі кафедри додатково проводять факультатив для здобувачів усіх спеціальностей з метою підготовки до складання частини іспиту «Іноземна мова» для вступу в магістратуру за обраною спеціальністю. Випускники можуть додатково повторити граматичні та лексичні структури англійської мови та ознайомитися з особливостями вступного іспиту та сформувати навички іншомовної писемної компетентності.

7. Участь у Міжнародних програмах CEPOL та TOPCOR. Усі викладачі кафедри іноземних мов та певна група курсантів зареєстровані на платформах «CEPOL-LEEd» та TOPCOR та беруть участь у вебінарах та семінарах. Тематика вебінарів досить різноманітна: «Відмивання грошей», «Кібербезпека», «Іміграційні процеси», «Основи наукових досліджень», «Європейський ринок наркотиків», «Спільні слідчі групи». Курсанти та студенти можуть значно розширити свої знання та власний словниковий запас з різних тем. Отримані знання можуть використовувати в навчальному процесі та під час участі в наукових конференціях та спрямовані на вдосконалення навичок іншомовного спілкування.

8. Участь у наукових конференціях різного рівня. Усі викладачі кафедри іноземних мов та певна група курсантів (учасники наукового гуртка кафедри) беруть активну участь у різних конференціях. Таким чином удосконалюються комунікативні навички та досвід публічних виступів.

9. Впровадження в навчальний процес мовного стандарту НАТО «STANAG 6001». Метою цього стандарту є надання силам НАТО таблиці з описом рівня володіння мовою. Наведені детальні визначення рівнів володіння загально визначеними навичками володіння мовою: «аудіювання», «говоріння», «читання» та «письмо».

У своїй практичній діяльності ми виділяємо кілька рівнів володіння іноземною мовою відповідно до наведених стандартів:

- (0) НЕМАЄ ЗНАНЬ.
- (1) ВИЖИВАННЯ.
- (2) ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ.
- (3) ПРОФЕСІЙНИЙ.
- (4) ЕКСПЕРТ.
- (5) РІДНА ВИСОКА АРТИКУЛЯЦІЯ.

Зараз найпоширенішим мовним стандартом є STANAG 6001. STANAG (Standartization Agreement, Standart NATO) — це міжнародна угода, яка діє в країнах НАТО та країнах-партнерах. Одна з багатьох угод у цьому договорі, а саме STANAG 6001, стосується стандартів володіння іноземною мовою для військовослужбовців. Відповідно до стандарту STANAG проводиться

тестування та видається відповідний сертифікат. В Україні іспит проводиться згідно з наказом Міністра оборони України:

- кандидат претендує на направлення на роботу за кордон у складі національних контингентів, національного персоналу, багатонаціональних органів військового управління, до закордонних дипломатичних установ України, міжнародних організацій, на навчання;

- кандидат займає посаду, яка вимагає використання іноземної мови, або перебуває в резерві кандидатів на таку посаду;

- кандидат бере участь у міжнародних заходах.

10. Проведення конкурсу есе іноземною мовою. Конкурси есе іноземною мовою, принаймні один раз на семестр, дозволяють курсантам / студентам ДонДУВС спеціальності 262 «Првоохоронна діяльність» вдосконалити навички письмового спілкування, які знадобляться їм у професійній діяльності. Конкурси проводяться, наприклад, до Всесвітньої акції «16 днів ненасильства», Дня університету, Дня Європи, Дня вчителя.

11. Проведення тематичних колоквиумів з іноземної мови. Проведення тематичних колоквиумів різного спрямування як на заняттях, так і в позааудиторний період дає змогу учасникам навчального процесу ґрунтовно та всебічно інформуватись із загальноосвітніх та професійно-орієнтованих тем. Підготовка до них підвищує їхню комунікативну компетентність, яка є наріжним каменем підготовки фахівців у ВНЗ.

12. Участь у квестах, коворкінгах, майстер-класах. Під навчальною методикою «Квест» навчання іноземної мови для майбутніх поліцейських ми розуміємо навчально-ігровий засіб вивчення іноземної мови, під час якого майбутні поліцейські можуть активізувати лексичні, граматичні, фонетичні вміння та навички. Він характеризується наявністю кількох локацій, під час яких курсанти також можуть вдосконалювати свої фізичні навички та підвищувати рівень мотивації до оволодіння іноземною мовою.

Наш **КВЕСТ** має три локації: «Лексична зупинка на вимогу», «Граматична погоня за підозрюваним» та «Мистецька пригода на вулиці». Взвод курсантів ділиться на дві команди, кожна з яких проходить свій маршрут. Перемагає та команда, яка першою прийде до фінішу без помилок.

Основним завданням команд на першій локації, крім фізичного прискореного прибуття до заданої точки, є розгадування кросворду з активної лексики до теми, що вивчається.

Основним завданням команд на другій локації є виконання граматичних вправ, таких як: «Заповни пропуски», «Знайди помилки» тощо.

Основним завданням команд третьої локації є розігрування різноманітних ситуацій як кримінального, так і побутового характеру, які вивчаються на заняттях з іноземної мови (зупинення злочинця поліцією, огляд місця злочину, судове засідання, готель). крадіжка, безвісти зникла особа тощо).

Під освітньою методикою «**КОВОРКІНГ**» навчання іноземної мови для майбутніх поліцейських ми розуміємо навчально-ігровий засіб вивчення іноземної мови, під час якого майбутні поліцейські можуть формувати, активізувати та розвивати власні комунікативні вміння та навички (монологічні, діалогічне, полілогічне, групове), що призведе до підвищення рівня іншомовної комунікативної компетенції.

Наведемо приклад **коворкінгу**, який ми проводимо на наших заняттях на будь-яку тему. Наш коворкінг був присвячений Міжнародному дню миру (21 вересня). На розсуд курсантів викладач представляє кілька відеоматеріалів, які розкривають суть цього дня, розповідають про історію його виникнення та способи святкування в нашій країні та за кордоном. Потім у спокійній комфортній обстановці за чаєм та солодощами курсанти обговорюють тему «Що для мене МИР?». Останні 10 років це питання надзвичайно актуальне і має різноманітні забарвлення.

Під освітньою методикою «**ВОРКШОП**» ми розуміємо навчальний семінар або серію зустрічей, націлених на взаємодію та обмін інформацією між зазвичай невеликою кількістю учасників.

Отже, методика проведення творчого *ВОРКШОПУ* має такі позитивні сторони: 1) підвищує мотивацію та інтерес здобувачів до навчання; 2) організовує психологічно комфортну атмосферу під час занять; 3) потребує активного спілкування курсанта та викладача, що сприяє покращенню результатів та якості навчання; 4) забезпечує можливість використання творчого потенціалу студента; 5) формує нові вміння та навички під час самостійної роботи; 6) формує нові професійні вміння та навички; 7) використовує всі види мовленнєвої діяльності; 8) активізує взаємостимулювання здобувачів; 9) забезпечує мимовільне запам'ятовування нової лексики; 10) надає можливість поєднувати різні напрями вивчення іноземної мови.

Навчальна сесія **воркшопу** проходить у кілька етапів. *На першому етапі* курсантів ділять на кілька груп і отримують завдання, наприклад: «Судове засідання», «Допит свідків», «Розбір ДТП» тощо.

Другий етап характеризується тим, що курсанти вдома самостійно розподіляють ролі, пишуть і вивчають рядки.

Третій, основний етап – презентація ситуації на уроці. Завдання двох інших команд наприкінці – виправити лексичні, граматичні, фонетичні та ситуативні помилки, якщо вони помітять і зможуть їх виправити.

13. «Speaking Club» для професорсько-викладацького складу університету. Відповідно до закону №9432 «Про використання англійської мови в Україні» від 04.06.2024 року певна частка професійно-орієнтованих дисциплін на кожній кафедрі має викладатися іноземною мовою. Для цього провідні викладачі кафедри запровадили Speaking Club для професорсько-

викладацького складу ДонДУВС, де вони можуть згадати, вивчити, оновити та підвищити власний рівень володіння іноземною мовою. Насамперед наголошується на граматичних структурах, лексичних професійно-орієнтованих одиницях та комунікативній компетенції.

Отже, впровадження практичної складової у процес формування іншомовної комунікативної компетентності дозволить покращити безперервне навчання курсантів сучасних вищих юридичних закладів та досягти високої результативності. Іноземна мова має важливе прикладне значення для майбутніх поліцейських, для яких мова є своєрідною «професійною зброєю». Особливе значення має професійна складова вивчення іноземної мови для майбутніх поліцейських як основи міжкультурної професійної комунікації в контексті сучасних міжнародних інтеграційних процесів та академічної мобільності студентів.

ВИСНОВКИ

Враховуючи результати аналізу та узагальнення наукової й навчально-методичної літератури з питань мовної освіти, професійної підготовки фахівців правоохоронних органів, сутності компетентнісного підходу можна зробити наступні висновки:

1) визначено, що мовна підготовка майбутніх правоохоронців є спеціально організованим безперервним і цілеспрямованим процесом формування професійної мовно-комунікативної компетентності фахівця, яка є невід'ємним складником його професійної компетентності та реалізується під час професійної міжособистісної взаємодії;

2) в результаті дослідження визначено структуру іншомовно-комунікативної компетентності фахівців правоохоронних органів, яка складається з мотиваційно-ціннісного, когнітивного, емоційно-вольового та комунікативно-діяльнісного компонентів. Теоретично обґрунтовано та розроблено контекстну модель професійно спрямованої мовної підготовки майбутніх правоохоронців, яка містить концептуальний, змістовно-технологічний та оцінно-результативний блоки. Концептуальний блок розкриває мету, методологічні підходи й принципи професійно спрямованої іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців. Змістовно-технологічний блок визначає особливості реалізації поставленої мети і завдань шляхом відбору адекватного змісту, технологій, форм і методів навчання. Оцінно-результативний блок визначає результат іншомовної підготовки майбутніх правоохоронців у закладах вищої освіти, а також методи, критерії та рівні оцінки їхньої професійної іншомовно-комунікативної підготовки;

3) професійну мовно-комунікативну компетентність правоохоронця ми розглядаємо як інтегроване особистісне утворення – сукупність знань, умінь, навичок, особистісних якостей, які дозволяють фахівцю ефективно користуватися мовою в професійній діяльності, що спрямовано на забезпечення ефективного спілкування з громадянами України та іноземцями, службового документообігу, міжособистісної професійної комунікації, конструктивної медіації в екстремальних ситуаціях.

4) основними організаційними формами навчання майбутніх правоохоронців на всіх етапах їхньої мовної підготовки визначено різноманітні види аудиторних занять, а також самостійну роботу. Орієнтуючись на положення теорії контекстного навчання, використано і традиційні, і інноваційні форми, методи та технології (моделювання проблемних професійно спрямованих ситуацій, застосування проектних та інтерактивних форм і методів навчання (кейс-метод, веб-квести, ділові та сюжетно-рольові ігри тощо). Зміст кожного із занять був професійно зорієнтованим і відбивав предметний і соціальний контексти майбутньої професійної діяльності курсантів.

5) подальший розвиток систем дистанційного навчання передбачає забезпечення максимальної інтерактивності. Навчання тільки тоді стає повноцінним, коли досягається імітація реального спілкування з викладачем – саме цього і слід прагнути. Необхідно використовувати поєднання різних типів електронних комунікацій, що дає змогу компенсувати недолік особистого контакту завдяки віртуальному спілкуванню. Однак застосування тільки технологій дистанційного навчання в освітньому процесі позбавляє студентів можливості живого спілкування з педагогом та одне з одним, що не сприяє формуванню необхідної комунікативної компетентності. Одним із способів вирішення такої проблеми може стати змішане навчання, тобто виправдане і гармонійне поєднання очних і дистанційних технологій навчання. Таке поєднання допоможе зберегти переваги та усунути недоліки тих чи інших технологій.

б) важливість і актуальність мобільних додатків у житті сучасної людини важко переоцінити. Це стосується й вивчення іноземної мови в закладах вищої освіти України. Емпіричне дослідження базувалося на оцінюванні здобувачами вищої освіти ефективності мобільних додатків для вивчення іноземної мови за такими параметрами, як лексико-граматична, мовленнєво-фонетична, інтеракційна, країнознавчо-міжкультурна, технічно-інформаційна та перекладацька компетентності. Згідно з отриманими результатами, мобільні додатки характеризуються найбільшою ефективністю під час опанування лексичних та граматичних норм іноземних мов;

7) іноземна мова має важливе прикладне значення для майбутніх поліцейських, юристів, для яких мова є своєрідною «професійною зброєю». Особливе значення має професійна складова вивчення іноземної мови для майбутніх юристів як основи міжкультурної професійної комунікації в контексті сучасних міжнародних інтеграційних процесів та академічної мобільності студентів. Подальші дослідження ми вбачаємо в аналізі практично-методичної системи SMART-вивчення англійської мови майбутніх поліцейських;

8) впровадження практичної складової у процес формування іншомовної комунікативної компетентності дозволить покращити безперервне навчання курсантів сучасних вищих юридичних закладів та досягти високої результативності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баланаєва О., Мамонова О., Дзевицька Л. Використання мобільних додатків у процесі вивчення іноземних мов у закладах вищої освіти України. Вісник науки та освіти: № 8(26). 2024. С. 126-141
2. Баланаєва О.В., Дзевицька Л.С. Формування професійної комунікативної компетентності майбутніх фахівців під час навчання в дистанційному режимі / Правовий часопис Донбасу: збірник наукових праць № 1 (74) 2021. Маріуполь, 2021. С. 161-168
3. Баланаєва О.В., Мамонова О.І. Впровадження практичної складової в процес формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх правоохоронців // Правовий часопис Донбасу / Law Journal of Donbass. Вип. № 3(84), 2023. С. 70-75
4. Баланаєва О.В., Терлецька Л.М., Рудоман О.А. Актуальні методи викладання іноземної мови в епоху глобалізації. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 51. Т. 1. С. 46-53.
5. Васютинська Є.А. Формування комунікативних навичок майбутнього фахівця. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, 2024. Випуск 213. С. 401-404
6. Волік О.В. Формування іншомовної комунікативної компетенції курсантів ЗВО системи МВС України. Інноваційна педагогіка. 2022. № 44. Том 1. С. 111-113.
7. Зотова-Садило О.Ю. Соціально педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців правничої сфери до професійного спілкування іноземною мовою / Pedagogical Sciences: Theory and Practice. No 3 (38), 2021. Zaporizhia, 2021. P. 163-176.
8. Лопатинська І.С. Modern technologies for training and advanced training of police officers//Українська поліцейстика:теорія, законодавство, практика № 1 (1) 2021. С. 182-188.
9. Мамонова О.І., Волік О.В. Формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності «Право (поліцейські)» ЗВО системи МВС України (за матеріалом навчально-методичного посібника «Англійська мова професійного спрямування»). Правовий часопис Донбасу. 2022. № 2 (79). С. 194-200.
10. Снісаренко І.Є. Ефективні методи навчання англійської мови майбутніх правоохоронців: огляд сучасних підходів та практичні рекомендації. Академічні візії. Випуск 18. 2023.
11. Balanaieva O., Mamonova O., Khuda N., Hupka-Makohin N., Morozovska L. Formation of foreign language communicative competence of future lawyers. Revista Eduweb: Revista de Tecnología de Información y Comunicación en Educación • Volumen 17, N° 2. Abril-junio 2023. P. 89-100. (Web of Science)

12. Chernionkov Yaroslav. Formation of Foreign Language Communicative Competence of Future Policemen and Lawyers. Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія») »: журнал, 2023. No 6(12). 2023. С. 441-455

13. Chernionkov Ya., Vasiutynska Ye. Foreign Languages Teaching of Future Police Officers During War Period. Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, О.А. Біда, Н.І. Шетеля та ін. Випуск 1. Серія: Педагогічні науки: Ужгород: видавництво «РІК-У». 2023. № 3. С. 173-177.

14. Chernonkov Y., Ivasyshyna T., Kindras I., Pakhomova T., Sannikova, S. Individualization of professional training of future specialists in philological specialties // Multidisciplinary Science Journal, 5, 2023. pp. 1-4 ss0501

15. Hanna M. Shalatska, Olena Yu. Zotova-Sadylo, Oksana V. Balanaieva, Hennadiy M. Kravtsov Designing and evaluating ESP courses on Moodle for enhancing language skills in online learning// 3L-Person 2023 Professional Retraining and Life-Long Learning using ICT: Person-oriented Approach 2023. Proceedings of the VIII International Workshop on Professional Retraining and Life-Long Learning using ICT: Person-oriented Approach (3L-Person 2023) Virtual Event, Kryvyi Rih, Ukraine, October 25, 2023. Vol-3535 urn: nbn:de:0074-3535-0.- P. 61-79

16. Hanna Shalatska, Olena Zotova-Sadylo, Oksana Balanaieva and Hennadiy Kravtsov. Organisation of business english for specific purposes course on Moodle. Proceedings of the 1st Symposium on Advances in Educational Technology. 2022. Vol. 2. P. 346-359.

17. Katalin Hnatyk, Kateryna Fodor, Aniko Churman-Puskas, Yaroslav Chernonkov, Liubov Terletska Building English Speaking Competence of Intending Higher Education Institutions Teachers // Brazilian Journal of Education, Technology and Society (BRAJETS). – v.16, se2, 2023. P. 73-82

18. Knysh I., Tiahur L., Ivanova V., Vasiutynska Y., Shovsh K. Features of training specialists using innovative approaches. Amazonia Investiga, 12 (62), 230-239.

19. Oksana Balanaieva, Olena Mamonova, Natalia Dykhtha, Olena Ardelian Foreign language communicative competence of future and current specialists in the legal sphere, public administration and law enforcement agencies as a component of general professional competence/ AD ALTA Journal of interdisciplinary research, 2024. P. 177-180

20. Oleksiienko L., Balanaieva O., Mamonova O., Trubitsyna O., Polytsia T. Interactive methods of teaching foreign languages in higher education institutions. Revista Tempos E Espaços Em Educação. 2020. Vol. 13. Issue 32. P. 1-15.

21. Практичний курс англійської мови для правоохоронців та юристів: Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти зі спеціальностей 262

«Правоохоронна діяльність» та 081 «Право» / Я.О. Черньонков, О.В. Баланаєва, Є.А. Васютинська та ін. Кропивницький : ДонДУВС, 2024. 234 с.